

CHAPTER 58

URDU

Doctoral Theses

01. ABDUL RAHMAN
Urdu Safarnamaon ka Samaji, Tahzeebi wa Siyasi Mutala.
Supervisor : Dr. Mushtaq Alam Qadri
Th 24279

Abstract
(Not Verified)

Mere maqale ka mauzu "Urdu Safarnamon Ka Samaji, Tahzeebi Wa Siyasi Mutala" hai. Maine apne maqale ko darj zel abwab mein taqsim kiya hai: Baab 1: Safarnama Maani Wa Mafhum Aur Tarikhi Irteqa Baab 2:Urdu safarname Ka Aaghaz Wa Irteqa Baab 3:Bar-Re Sagheer Ke Muntakhab Urdu Safarnamon ka Jaaeza Baab 4:Urdu Safarnamon Ka Samaji,Tahzeebi wa Siyasi Mutala Haasil e Mutala Kitabiyat Baab awwal mein maine safarnama ke Maani wa Mafhum bayan karne ke baad safarnama ke aaghaz wa irteqa per roshni dali hai. Baab dom mein Urdu safarname ki ibteda wa irteqa per roshni Dali gai hai.Ta hal daryaft shuda urdu ka pahla safarnama "Taarih e Yusufi"ka jaeza lete hue Sir syed, Aazad, Shibli, Masihuddin Alwi,Atiya Faizi,Naazli Rafiya Sultan Begum, Nawab Karim,Edward Henry Pomer,Nawab Hamid Ali Khan,Syed Suleman Nadwi,aur Gopi Chand Narang ke elawa digar safarnama nigaron ke safarnamon per guftagu ki gai hai. Baab som ke tahat taqsim e hind se pahle aur baad mein likhe jane Wale safarnamon per guftagu ki gai hai. Dehli aur uske atraaf, safarnama e Pakistan, Dhaai hafta Pakistan mein,Zamin aur Falak aur, Zard patton ki bahar, Bangladesh mein barah din ke elawa digar safarnamon per sair hasil guftagu ki gai hai. Baab chaharum mein Urdu ke safaranamon ka samaji, Tahzeebi wa Siyasi pahluwon ko pesh kiya gaya hai. Iss baab mein Mosafiran e London, safarnama Rom wa Misr Wa Shaam, Sayahat e Roos,London se aadab arz hai, japan chalo Japan chalo,London O Landon, Duniya mere aage, Nil se Farat tak, Nazar Nama ke elawa digar safarnamon per roshni dali gai hai. Sabse aakhir mein Haasil e Mutala aur kitabiyat ki fehrist darj hai.

Contents

1. Safarnama mane wa mafhoom aur tarikhi irtiqa 2. Urdu safarname ka aghaz wa irtiqa 3. Bar sager ke muntakhab Urdu safarnamaon ka jayeza 4. Urdu safarnamaon ka samaji, tehzeebi wa siyasi mutala. Ikhtetamiya. Kitabiyat.

02. ABDUR RAB
Taraqqi Pasand Khawateen Novel Nigaron ke Novilon ka Tanqidi Mutala.
Supervisor : Dr. Shahina Tabassum
Th 24290

Abstract
(Not Verified)

Taraqqi pasand tehreek ka aagaz 1936 men hua. isme mukhtalif odaba o shoara ne barh charh kar hissa liya. Maqalay ka pehla baab ' 'Taraqqi pasand Tehreek' ' hai. Is baab mein taraqqi pasand tehreek ke siyasi vsmaji pas manzar aur sath is ke aghraaz vmaqasd par behas ki gayi hai jis ke nateejay mein yeh tehreek wujood mein aayi . Dosra baab ' 'Urdu Fiction aur taraqqi pasand tehreek' ' hai . Is baab mein fiction yani afsana aur novel par behas ki gayi hai. taraqqi pasand tehreek ke zair asr afsana nigaar aur novel nigaar ke afsaanay wa novelon ka sarsari tour par jaaiz liya gaya hai . Teesra baab ' ' taraqqi pasand khawateen novel nigaron ki navlon ka tanqeedi mutalea' ' hai is baab mein taraqqi pasand tehreek se wabasta khawateen novel nigaron ke navlon par tafseeli andaaz se tanqeedi behas ki gayi hai jin mein asmat Chughtae , razzia sajjad Zahir , Saleha abid Hussain , Jamila hashmi, Khadija Mastoor , Bano Qudsia Jelani Bano shaamil hain . Choutha baab ' ' khawateen novel nigaron ke usloob aur mozuaat ki infiradiat' ' hai . is baab mein un khawateen novel nigaron ke usloob aur mozuaat aur uski infiradiat par tafseeli andaaz mein behas ki gayi hai . Abwab : Baab awwal : taraqqi pasand tehreek Baab doum : urdu fiction aur taraqqi pasand tehreek Baab soum : taraqqi pasand khawateen novel nigaron ke novelon ka tanqeedi mutalea Baab chaharum : khawateen novel nigaron ke usloob aur mozuaat ki infiradiat Haasile mutalea : kitabiyat .

Contents

1. Tarqqi pasand tehreek 2. Urdu fiction aur tarqqi pasand tehreek 3. Tarqqi pasand khawateen novel nigaron ke novelon ka tanqeedi mutalea 4. khawateen novel nigaron ke usloob aur mozuaat ki infiradiat. Haasile mutalea aur kitabiyat .

03. AKHLAQUE AHMAD

Hayatullah Ansari : Hayat aur Khidmat.

Supervisor : Dr. Khalid Ashraf

Th 24233

Abstract
(Not Verified)

Ghuzasta Sadi Ke Aham qalam Karon me Hayatullh Ansari ka bhi shumar hota hai.unki takhliqat ke kai pahlu numayan hain.wah eak kamyab sahafi adib mujahid-e-urdu aur seyosat dan bhai thay unhoney sahafat men'qaumi aawaz'ke modir ki haisiat se Urdu ke ghair mamuli khidmat ki.urdu fiction me'lahoo ke phool jaisa zakheem nowel aur aakhri koshish Jaise Aham sfsane ka azafa Kiya.jadedyet ki sair unki tanqidi Kitab hai.unke mezaj mai samaji shaour siyasi basirat aur mulko quom se delchaspi awail umr se hi thi.awadh ke firangi mahal ki khandani rawayat ke mutabiq wah muwashre mai musbat aur khushgwar tabdili ke mutmani the.urdu ke tahaffuz aur farogh ke liye unhune tahkeeq chalai.wah siyosat me ghadhiyai nazaryat aur jawahar Lal nehru ke khayalat ke hami thay. Babe : Awwal: Lucknow ka Seyasi samaji tahzibi aur adbi pase manzar. Babe : Doum : Sakhseyat sawaneh aur maasarin. Babe : Soum: Hayatullh Ansari ke afsano ka tanqidi jayeza. Babe : Chaharum : Hayatullh Ansari ke nowelon ka tanqidi jayeza. Babe : Panjum : Hayatullh Ansari bahaisiyat sahafi. Hayatullh Ansari ke majmui khidmat ka jayeza lene ke bad yah malum hota hai ke unki takhliqat mukhtalif jehat the.urdu se unhe sachchi mohabba thi.yahi wajah hai ki aazadi uska jayaz muqam delane keley wah zindagi bhar kushan rahe aur uski tarikhi tahzibi aur samaji ahmiyat se awam Ko bakhbar karte rahe.unhin ki koshish se up me 1984 me urdu Ko sarkari zaban ka

darja mela.up me urdu Ko sarkari zaban ka darja melne ke 33 sal guzar jane ke bad bhi hum ispar amal daramad nahi krasky ye hamare liye afsos ka muqam hai.

Contents

1. Lucknow ka siyasi-o-samaji pas manzar 2. Shaksiyat aur sawaneh 3. Hayatullah Ansari ke afsana nigari ka tanqeedi jaizah 4. Hayatullah Ansari ke novel nigari ka tanqeedi jaizah 5. Hayatullah Ansari ba-haisiyat sahabi.

04. ALISHA KHANAM

Urdu Masnaviyon ka Nafsiyati Mutallah : Meer Taqi Meer aur Shaoque Qidwai ke Khususi Hawale se.

Supervisor : Dr. Shah Alam

Th 24277

Abstract (Not Verified)

The Thesis is divided into five chapters. Chapter-1 Ilm e Nafas Aur Nafsiyati Ke Tin Eham Sutun. Chapter-2 Nafsiyat Ka Asr Adabi Mutallahe per. Chapter-3 Urdu Shayri Main Masnavi ki Ravayat. Chapter-4 Masnaviyat e Meer Taqi Meer Ka Nafsiyati Mutallah. Chapter-5 Ahmad Ali Shaoqui Qidwai Aur Masnaviyat e Shoque Ka Nafsiyati Jayzah. Conclusion

Contents

1. Ilem al nafs aur nafsiyat ke teen ahem satoon 2. Nafsiyat ka asar adabi mutallah per 3. Urdu shaeri me masnavi ki riwayat 4. Meer wa masnaviyat meer taqi meer ka nafsiyati mutallah 5. Aehmad Ali Shaoque Qidwai aur masnuyat Shaoque ka nafsiyati jayeza. Hasil Mutallah. Kitabiyat.

05. BUSHRA GHAFOR

1857 ke Gadar ki Dastaveezaat aur Tasneefaat ka Adabi Jaizah.

Supervisor : Dr. Mohd. Mohsin

Th 24225

Abstract (Not Verified)

1857 के गदर का हिन्दुस्तानी तारीख में खास अहमियत हासिल है जिसके सबब हिन्दुस्तानी तारीख में 1857 का नाम सुनेहरे अलफ़ाज से दस्तियाब है। इस मक़ाले में आजादी से पहले और बाद के हालात पर तबसिराह किया गया है और साथ ही इस बात की वजाहत की गई है कि किन-किन अहम सखसीयता ने इस जंगे आजादी में क्या किरदार अदा किया। जिनकी महनत, लगन और मुशक्कतों के सबब आज हमारा मुल्क आजाद है। मक़ाला पाँच अबवाब पर मुशतमिल है-पहला बाब- इसमें 1857 में उर्दू के हालात पर तबसिराह किया गया है कि गदर से कबल, दौराने गदर और गदर के बाद उर्दू को क्या मक़बूलियत हासिल थी। दूसरे बाब- में 1857 के अस्बाब की वज़ाहत सर सैय्यद अहमद खाँ की मशहूर तस्नीफ अस्बाबे ब्रगावते हिनद की रोशनी में की गई है कि किन वज़ाहत के सबब गदर का आगाज़ हुआ-तीसरे बाब- में अंग्रेजों की सियासी कशमश पर इज़हारे खयाल किया गया है और साथ ही औरंगज़ोब की वफ़ात के बाद मुल्क के ज़बूहली पर रोशनी डाली है। जिसमें अकबरी, जहाँगीर वगैराह ने मुलक की बागदौड संभाल कर मुलक को आजादी हासिल कराने के लिये खास अहम खिदमात अंजाम दी। चौथा बाब- इसमें अदीबों और शायरों के दरमियान आज़ादी की तड़प को उजागर किया गया है। जिसमें अखबार की अशाअत खासी अहम है। पांचवें और आखरी बाब- में 1857 के अदबी और लिसानी पहलू पर इज़हारे खयाल किया गया है। छठा बाब जो हासिल कलाम है जो कि पूरे मकाले

का निचोड़ है और इबतदा से इतहा तक गदर के दौरान पैश आने वाले तमाम वाक्यात पर बेहसो मुबाहिसा किया गया है।

Contents

1. 1857 isvi aur Urdu 2. Asbab-e-baghawat-e-Hind 3. Siyasi kashmakash aur awami azterab 4. Inteqami jazban aur azadi ki tadap 5. Adbi tasanif.

06. FAIZUR RAHMAN

Shaharyar Ki Shayri ka Tanqeedi Motala.

Supervisor : Dr. Najma Rehmani

Th 24292

*Abstract
(Not Verified)*

Mojauwaza maqale mein tanqeedi w tajziyati tariqay-e-kar ikhtiyar karte huye sab se pahle maine Sir Syed ki Aligarh tahreek par sair hasil guftagu ki hai. Jis ne taleemi, sayasi aur samaji satah par adab ko behad motasir kiya .Is tahreek ne sher-o-adab ko naye naye mauzuat w naye naye afkar-o-khayalat se aashna kiya aur she-o-adab ki fikri asas ko tabdeel kar diya, isi ki taosih Taraqqi Pasand tahreek thi. Jisne adab ki duniya mein naye bab ka aagaz kiya. Is ke bad Shaharyar ke takhleeqi amal mein zat ki akasi ki nishandahi ki gayi hai aur sath hi sath jadeedyat ke tanazur mein unki shayri par ek pur maghz adabi discourse qayam karne ki koshish ki gayi hai. Raqim ne is bat ki hattal imkan koshish ki hai ki fun-e-shayri ki roshni mein Shaharyar ki shayri ke mukhtalif pahlun ka ahata kiya jaye taki jadeed shayri aur masir shora mein unki inferaadiyat waze ho jaye. Is maqale ki takmeel ke liyemane ise mundarja zail abwab mein mnqasim kiya hai. Bab-e-Awwal: 1960 Ke Bad Ki Shayri Ka Sheri Manzarnama (Alif) Mauzuaat (Be) Lafziyat (Jeem) Sheri Lahja Bab-e-Doam: Shaharyar Ke Takhliqi Amal Mein Zat Ka Aks Bab-e-Soam: Shaharyar Ki Shayri Ka Tanqeedi Jayeza (Alif) Sheri Aslob: Ghazalyat Ke hawale Se (Be) Shaharyar Ki Nazmein Aur Asri Basirat Bab-e-Chaharum: Shaharyar Ki Shayri Jadeedyat Ki Roshni Mein Bab-e-Panjum: Masir Shora Mein Shaharyar Ki Shanakht Ka Mahwar Hasil-e-Motala Kitabyat.

Contents

1. 1960 ke baad ki shayri ka shahri manzarnama 2. Shaharyar ke takhliqi amal mein zaat ka aks 3. Shaharyar ki shayri ka tanqeedi jayeza 4. Sharharyar ki shayri jadeedyat ki roshni mein 5. Masir shore mein shaharyar ki shanakht ka mahwar. Hasil-e-mutala aur kitabiyat.

07. HUMERA KHATOON

Urdu mein Taraqqi Pasand Tanqeed ka Tajziati Mutalea.

Supervisor : Dr. S. Aquil Ahmad

Th 24228

Contents

1. Tanqeed ka fun aur riwaiyat 2. 1930 se pehle tanqeedi rujhanat 3. Taraqqi pasand tehreek ki ibteda, usool-o-zawabat 4. Urdu mein taraqqi pasand tanqeed ka tajziyati mutalah 5. Urdu mein taraqqi pasand ka tunue taqabali mutalah.

08. IMTIAZ AHMED

Riyasat Jammu wa Kashmir main Urdu Tanqeed.

Supervisor : Dr. Mushtaq Alam Qadri

Th 24229

Abstract
(Not Verified)

Meray Ph.D maqale ka anwan "Riyasat Jammu Wa Kashmir main Urdu Tanqeed" ha jise ma ne darj zail abwab main taqseem kiya ha: 1. Urdu tanqeed mani o mafhoom aur mukhtasar Tareekh. 2. Jammu Wa Kashmir Main Urdu Shair wa adab ka pase Manzir. 3. Jammu wa Kashmir main Urdu Tanqeed Azadi se kabil. 4. Jammu wa Kashmir main Urdu Tanqeed Azadi k bad Shairei ki Tanqeed Fikshan ki Tanqeed. (III)Iqbal Tanqeed. 5. Jammu wa Kashmir main Urdu tanqeed ka asri manzir nama. Hasil Mutala. Kitabyat. 1. Bab awal main sb se pale tanqeed k bare main mashrafee wa maghrabe danishwaroon ki taberaat wa tashrehat ki roshni main lafiz "Tanqeed" k mani wa mafhoom, tanqeed ki sharayat aur Urdu main tanqeed ki ibtida aur irtaka ki mukhtasar tareekh ka jaiza paish kiya ha. 2. Bab doosre main jammu wa Kashmir main Urdu Zaban wa adab k aaghaz wa irtaqa ka jaiza layte hue iss ghair Urdu riyasat main ibtida se aaj tk k shairee wa adbimanzar namay ka be mukhtasar jaiza paish kiya ha. 3. Bab som main riyasat jammu wa Kashmir main aazadi se kabil jo nakid samne aaye un k tanqeedi karnamoon ka mukhtasaran jaiza liya ha jin main Mohd uddin fok, saib zada Husan Shah, pareem nath bazaz, Jagan Nath Wali, Hameed Nazami , Abdul Ahaid Azad aur Habib Kaifvee waghaira Shamil hain. 4. Bab chaharam main aazadi k bad Jammu wa Kashmir main Urdu Tanqeed ka Jaiza liya ha. Iss bab ko darj zail anwanat main takseem kiya gya ha. Shairei ki Tanqeed Fikshan ki Tanqeed. Iqbal Tanqeed. 1. Bab panjm main Jammu wa Kashmir main Urdu tanqeed k asri manzir nama ka taqeeeki wa tanqeedi jaiza paish kiya ha. Hasil mutala" k anwan se maqale ki talkhees paish ki ha. Aakhir main kitabyat ha.

Contents

1. Urdu tanqeed: Maani-o-mafhoom aur mukhtasar tareekh 2. Jammu-o-Kashmir mein Urdu sher-o-adab ka pas manzar 3. Jammu-o-Kashmir mein Urdu tanqeed-Azadi se qabl 4. Jammu-o-Kashmir mein Urdu tanqeed-Azadi ke baad 5. Jammu-o-Kashmir mein Urdu tanqeed ka asari manzar namah.

09. KHAN (Mohd. Ayaz)
Modern Schools of Urdu Criticism.
Supervisor : Dr. Mumtaz Mujeeb
Th 24219

Contents

1. Tanqeed ki tareef aur Urdu mein tanqeed ki riwayat 2. Urdu tanqeed par maghrabi tanqeed ke asrat 3. Urdu tanqeed ke ibtedai dabistan 4. Urdu tanqeed ken aye dabistan 5. Daur-e-hazir ke chand Urdu naqdeen

10. MAHMOOD FAISAL
Pakistani Afsana: Ek Samjiyati Motala.
Supervisor : Dr. Shah Alam
Th 24223

Abstract
(Not Verified)

पाकिस्तानी अफसाना : एक समाजियाती मुताला अफसाना इन्सानी जिन्दगियों की तस्वीरकशी है। पाकिस्तानी अफसाने में भी इस के रंग मौजूद हैं। पाकिस्तान के मौजूदा हालात ने पाकिस्तानी अदबियात को हिन्दुस्तानी अदब से अलग सिमतों में मोड दिया। जिस में पाकिस्तानी अफसाना ने अपनी अलग रवायत क्रायम की। अबवाब की तकसीम बाब अव्वल:समाजियात बतौर मज़मून इस बाब में समाजियात की तारीफ और अदबी समाजियात

के तरीकाए कार की तफसील पेश की गई है बाब दोम :फिर्कावाराना फसादात और तकसीम के असरात इस बाब में फिर्कावाराना फसादात पर पाकिस्तान में लिखे गए तमाम अफसानों का तजज़िया पेश किया गया है बाब सोम : पाकिस्तानी अफसानों में एहतेजाज इस बाब में इस एहतेजाज की तारीफ, उब्तेदा, पाकिस्तानी अफसानों में एहतेजाज पर मज़ी तमाम अफसानों का तजज़िया शामिल किया गया है। बाबचेहारुम: गीररदाराना निज़ाम और मज़हबी इदारों के असरात इस बाब में जागीरदाराना निज़ाम की तारीफ, इबतेदा और पाकिस्तानी अफसानों में जागीरदाराना निज़ाम की अक्कासी का जडाएज़ा पेश किया गया है। साथ ही पाकिस्तान में मज़हब के क्या रंग हैं और इस की गिरिप्त समाज पर कितनी मज़बूत है। बाब पंचुम : देही समाज और खवातीन के मसाएल इस बाब में उन अफसानों का तजज़िया पेश किया गया है, जिम में वहां के दीहात की अक्कासी की गइ है और खवातीन के मसाएल को पेश किया गया। बाबशशुम :पाकिस्तान में तरक्की पसन्द अफसाना तरक्की पसन्दों ने अफसानो के नइ शनाख्त अता की, उन्होंने मौजूआत के हवाले से उर्दू अफसाने को नया उफुक्र अता किया, पाकिस्तान में भी तरक्की पसन्दों ने बहुत अच्छे अफसाने लिखे हैं। इस बाब में तरक्की पसन्दों के नुमायां अरसानों और रुजहानात को मौजू बनाया गया है। मकाले के आखिर में माहसल और फिर फस के बाद किताबियात को पेश किया गया है। महमूद फैलस रिसर्च स्कालर (पी.एच.डी) दिल्ली यूनिवर्सिटी।

Contents

1. Samajiat kya hai 2.Pakistan mein Urdu afzana 3. Pakistan afsanon mein ehtejaj 4. Dehi samaj ki akkas 5. Jogeerdarana nizam ki akkas 6. Sarmayah darana nizam ki akkas.

11. MD. MADNI ASHRAF

“Hindustani Madarsas aur Schools me Urdu Taleem ki Maujooda Surate-e-Hall (Ek Taquabuli Jaeza)”.

Supervisor : Dr. Najma Rehmani

Th 24278

Contents

1. Taleem ki Tareekh 2. Aazadi se pehle Urdu tadrees ki surat-e-hall 3. Azadi ke baad Urdu tadrees ki surat-e-hall 4. Urdu ke farogh me sarkari idaro wa deeni madaris ka qirdar 5. Hindustan me Urdu taleem ki maujooda surate-e-hall 6. Taqabali jayeza. Mahsil. Kitabiyat.

12. MEENA (Ram Prasad)

Urdu Novel 1980 ke Baad.

Supervisor : Prof. Syed Ali Karim

Th 24220

Contents

1. Urdu novel azadi ke bad 2. Jadidiyat ka rujhan aur Urdu novel 3. Urdu novel 1980 ke bad (I) 1980 ke bad Urdu novel nigari buzurg novel nigaron ka hawale se (II) 1980 ke bad Urdu novel nigari nayenovel nigaron ke hawale se 4. 1980 ke abd Urdu novelon mein samaji aur tehzebi tabdiliyon ke akkas 5. 1980 ke bad Urdu novel ke mauzuat.

13. MOHD. IRFAN

Deccan ke Jadeed Shoara ka Tanqeedi Mutala.

Supervisor : Dr. Mohd. Naushad Alam

Th 24216

Abstract
(Not Verified)

HAM NE MAQALE MAIN DACCAN KE JADEED SHORA KA TANQEEDI MUTALA CHAR ABWAB MEIN TAQSEEM KIYA HAI. PAHELA BAB DACCAN MAIN URDU KO FAROGH PANE MAIN KIN MASEL WA HALAT S GUZARNA PADA HAI IS BAB MEIN BATAYA GAYA HAI. IS BAB MAIN DACCANI ZBAN KE CHAND SHAAKAR TASSANEEF PAR TAFSSEL SE ROSHNI DALI GAI HAI. KADAM RAO PADAM RAO. YOUSUF ZULEKHA AUR IBRAHIM NAMA WAGIARAH SHAMIL HAI. BAB DOME MAIN DACCAN MAIN URDU SHAYERI K AGAAZ O IRTEQA SE MUTALLIQUE AUR UN QADIR UL KALAM SHORA KA ZIKR KIYA GAYA HAI JINHO NE URDU ZABAN KO BOLE CHAL KE DAYERE SE NIKAL KAR TAHRIRI SHAQL ATA KI. BAB SOME IS BAAB MAIN CLASSIC KAYA HAI US KI NOAYEAT AUR RAWAYET KO UJAGAR KIYA HAI USKE BAD UN CLASSIC SHORA KA ZIKR KIYA HAI JINHO NE URDU SAHYERI KO MUKTALIF ASNAF KE ZARIYE URDU ADB KI TAREEKH MAIN NUMAYAN KHIDMAT ANJAAM DI. CAUTHA BAB IS BAB MAIN DACCAN KE UN SHORA SE BAHES KI GAI HAI JINHO NE 1960 K BAD SE URDU ADAB KI BAAG DOR SAMHALI AUR APNI GERAN QADAR KHIDMAT SE URDU KI ABEYARI KARTE CALE ARAHE HAIN. IS TRAH HAM DEKHTE HAIN KI DACCAN KI JADEED SAHYERI NE APNI IBTEDA SE LE KAR SAHYERI KO AGRE BADHATE HUE BHI APNI EK MUNFARID PAHECHAN BANA RAKKHI HAI UMEED HAI KI JADEED SHAYERI BHIRAF TA RAFTA APNE ADEEBON AUR SHORA KI MDAD SE APNE AP KO SABIT KARNE MAIN KAMYAB HUE.

Contents

1. Decan mein Urdu zaban ke masail 2. Deccan mein Urdu shairi ka ahaz-o-irteqa 3. Deccan classiki shoara ka tanqeedi mutala 4. Deccan ke jaded shoara ka tanqeedi mutala.

14. MS. GULSHAN
Attharwin Sadi ke Ehem Shairy Rujhanat.
Supervisor : Dr. Shamin Ahmad
Th 24221

Abstract
(Not Verified)

This thesis is based on five chapters. First chapter is "Social, Political and Economic background of 18th century". Second chapter is "Analysis of 18th century's Ghazal". It has six sub chapters first is tehrik-e-eham goi. Second sub chapter is radde amal ki tehrik. Third sub chapter is amrad parasti. Fourth sub chapter is tasawwuf. Fifth sub chapter is Ishq. Sixth sub chapter is tawahhum parasti. Third chapter is "Analysis of 18th century's Masnavi". It has four sub chapters first is Ishqiya masnaviyan. Second sub chapter is Hajwiya masnaviyan. Third sub chapter is Madahhiya masnaviyan. Fourth sub chapter is Dastanwi pehlu. Fourth chapter is "Analysis of 18th century's Qasida". It has three sub chapters first is Madahhiya qasaid. Second sub chapter is Hajwiya qasaid. Third sub chapter is Sheher ashob. Fifth chapter is "Analysis of 18th century's other poetry". It has five sub chapters first is Rubai. Second sub chapter is Marsiya. Third sub chapter is Wasokht nigari. Fourth sub chapter is Nazm. Fifth sub chapter is Rekhti and last content is conclusion of thesis.

Contents

1. Attharhwi sadi ki siyasi, samaji-o-muashi pas mazar 2. Attharhwi sadi ki ghazak ka tajziati mutala 3. Atthrhwi sadi ki masnavi ka tajziati mutala 4. Attharhwi sadi ke qasaid ka tajziati mutala 5. Attharhwi sadi ke deegar sheri asnaf.

15. NAZIA IMAM

Asrie-Hazir ki Urdu Shairi Mein Classiki Anasir.

Supervisor : Dr. Iffat Zarrin

Th 24232

Abstract
(Not Verified)

asrie hazir ki urdu shairi men classiki anasir ki tlash is liye bhi ek mozun motala tasleem kiya jaega kiun k urdu shairi k is tasalsul ki yahan bunyaden faraham krne ki koshish ki gai hai. Babe awwal men sab se pahle classikiyat ki tareef ke taayun ki koshish ki gai hai. Naw classikiyat ki bhi ghor o fikr ka hissa bnaya geya hai.dusre baab men classiki shairi ke bunyadi anasir ko mozue bahas bnaya gaya hai aur is bab men mazmoon aur asloob donon jihaat se bahas krne ki koshish ki gai hai.Tisre baab men ham asr urdu shairi k sarmayae alfaaz par ghor o khos krte hue is k makhsos adabi sheri taquazon pr roshni dali gai hai. aham ham asrshoara k klaam se classiki andaz ki tarakeeb ki ek fahrist pesh ki gai hai.chothe baab men ham asr urdu shairi ka ek tarikhi jaeza lita gaya hai.maquale k panchwe baab men sarma yae alfaaz men classiki pahluon ki talash k sath sath 22 shoarae kraam ki khidmaat ka infradi jaeza liya gaya hai. mere maquale men ek mokhtasar khuasae kalam ke saath aham ham asr shoara k sawanehi kawaef shamil kiye gae hain aur kitabiyat ko alif bai tarteef se mokammal kiya gaya hai.

Contents

1. Classikiat: Tareef aur dairakar 2. Classiki shairi ke buniyadi anasir 3. Sarmayah alfaz aur hum asar Urdu Sairi 4. Hum asar Urdu shairi: Ek tareekhi jaizah 5. Hum asar Urdu shairi mein classiki anasir 6. Hum asar shora ke sawaneh kawaif.

16. NIKHAT PERWEEN

“Ham Asr Urdu Afsane Par Tanisiyat ke Asrat [Numainda Urdu Afsana Nigaron ke Hwale se]”.

Supervisor : Dr. Arjumand Ara

Th 24224

Abstract
(Not Verified)

اردو میں تانیثیت کے مباحث کے آغاز کا زمانہ زیادہ پرانا نہیں۔ اسی وجہ سے اس موضوع سے متعلق مضامین اور کتابوں کا ہماری زبان میں ایک مختصر سر مایہ ہی موجود ہے۔ ا خواتین کے حقوق اور پورے سماج میں اس سلسلے سے بیداری جیسے موضوع پر اردو میں اب سے تقریباً ایک سو چالیس برس پہلے گفتگو شروع ہو چکی تھی۔ مجالس النساء اور حالی کی نظموں کی تانیثی اہمیت سے بھلا کس کو انکار ہوگا۔ مگر تانیثی سوالوں میں گرمی محفل حقیقت میں ’انگارے‘ کی تحریروں کے منظر عام پر آنے سے شروع ہوئی۔ رشید جہاں اور عصمت چغتائی سے جو سلسلہ شروع ہوا، وہ آگے بڑھا اور بڑی تعداد میں خواتین نے اپنی آزادانہ فکر کو شعروادب کا حصہ بنایا۔ رفتہ رفتہ تعلیم اور عالم کاری نے یہ کیفیت پیدا کی کہ خواتین نے ادب میں نہ صرف یہ کہ اپنی آزادانہ شناخت کو پایہ تکمیل تک پہنچانے میں کامیابی حاصل کی میرے تحقیقی مقالے میں اصولی اور اطلاقی دونوں مباحث شامل ہیں۔

مقالے کے پہلے باب میں 'تانیثیت:تاریخ، دائرہ کار اور روایت' - دوسرے باب 'ہم عصر اردو افسانہ : ایک تاریخی مطالعہ'۔ اس میں اجمالی طور پر تانیثیت اور اردو افسانے کی تاریخ کے اہم گوشوں کو روشن کرنے کی کوشش کی گئی ہے تیسرے باب 'ہم عصر اردو افسانے پر تانیثیت کے اثرات' - ذکیہ مشہدی، نگار عظیم ، ترنم ریاض، غزال ضیغم بے میرے مقالے کے باب چہارم میں اردو کے چند نمایندہ تانیثی افسانوں کا تنقیدی جائزہ لیا گیا ہے۔ ذکیہ مشہدی کا افسانہ "پارسا بی بی کا بگہار" ، ثروت خان کا افسانہ "میں مرد مار بھلی"، غزال ضیغم کا افسانہ "مدھوبن میں رادھیکا"، "ترنم ریاض کا افسانہ "باپ" وغیرہ ہیں۔ پانچویں باب میں خواتین کے ساتھ ساتھ دیگر افسانہ نگاروں کے چند تانیثی افسانوں پر بھی غور کرنے کی کوشش کی گئی ہے۔

Contents

1. Tanisiyat : Tareef, dairahkar aur riwaiyat 2. Hum asr Urdu afsana: Ek tareekhi mutalah 3. Hum asr Urdu afsane per tanisiyat ke asarat 4. Numaindah khawateen afsana nigaron ka mutala 5. Urdu ke chand numaindah faneesi afsanon ka tanqeedi jaizah.

17. NIM (Pushpendra Kumar)
Akhtar Shirani ki Shayri ka Tanqeedi Mutalyah.
 Supervisor : Dr. Zaheer Ali khan (Zaheer Rahmati)
 Th 24218

Contents

1. Urdu mein rumani sahiri ka pasmazar 2. Akhtar shirani ki sawaneh aur shakhsiyat 3. Akhtar shirani ki ghzaliah shairi 4. Akhtar shirani ki nazmiah shairi 5. Akhtar shirani ki muasirin 6. Hasil mutalah (Akhtar shirani ka maqam-o-martabah).

18. NOOR BANO
Urdu Mein Reportaz Nigari ka Lisani aur Mauzuati Mutala.
 Supervisor : Dr. Mazhar Ahmed
 Th 24217

Abstract (Not Verified)

"رپورتاژ" ایک ایسی نثری نینف ہے جو رپورٹ سے کافی حد تک موماسلات رختی ہے جس میں واکیات ہکیکت پر مبنی ہوتے ہیں۔ اور انڈاژ-ا-بیان دیکش اور پور لطف ہوتا ہے جو کسی حد تک کہانی سے موتاہکت رختا ہے۔ اردو میں رپورتاژ کا آگاژ ترکتی پسند تہریک کے آگاژ سے جڑا ہوا ہے۔ اردو ادب کے ناکیڈین اور کاریرین کا خیال ہے اردو کا پہلا رپورتاژ 'یادیں' ہے جو 1940 میں لیکھا گیا۔ میں نے اپنے مکالے کے لیے "اردو میں رپورتاژ نیگاری کا لیسانی اور مویجی آتی موتاالا" انوان چن ہے۔ تاکہ میں اردو کے اہم رپورتاژوں کا مویجی آتی اور لیسانی تہجییا پش کر سکوں۔ میں نے اپنے مکالے کو پانچ ابواب میں بانٹا ہے۔ پہلے باب کا نام "رپورتاژ نیگاری کا فن" ہے۔ اس باب میں رپورتاژ کے لوتاتی و استلاہی مانی و مففہم کی وجاہت کرتے ہوئے اलग-اलग ناکیڈین کی راع کے ہوالے سے رپورتاژ کی خسوسیت اور فن کا جاہا لےنے کی کوشش کی ہے۔ دوسرے باب کا نام "اردو میں رپورتاژ نیگاری کی اکتیدا اور روات" ہے۔ اس باب میں رپورتاژ کے آگاژ-ا-اقتیکا کا جیاجی پش کیا گیا ہے۔ تیسرے باب کا نام "آجاڈی سے کبلا رپورتاژ نیگاری کا مویجی آتی و لیسانی موتاالا" ہے۔ اس باب میں آجاڈی سے پہلے کے اہم رپورتاژوں کا مویجی آتی و لیسانی موتاالا پش کیا گیا ہے۔ چوتھا باب "آجاڈی کے باڈ رپورتاژ نیگاری کا مویجی آتی و لیسانی موتاالا" ہے۔ اس باب میں آجاڈی کے باڈ کے اہم رپورتاژوں کا مویجی آتی و لیسانی تہجییا پش کیا ہے۔ پانچوا باب اس مکالے کا آخیری باب

है। इसका नाम "बीसवीं सदी की रपोरताज निगारी के असालीब" है। इस बाब में रपोरताज निगारी की तकनीक और उसलूब पर रौशनी डाली गई है।

Contents

1. Reportaz nigari ka fun 2. Urdu mein reportaz nigari ki ibeteda aur riwaiyat 3. Aazadi se qabl Urdu mein reportaz nigari ka mauzuati-o-lisani mutala 4. Aazadi ke bad Urdu mein reportaz nigari ka mauzuati-o-lisani mutala 5. Biswin sadi ki reportaz nigari ke asalib.

19. NOORUS SABAH

Biswein Sadi ke Nisf Aakhir ke Urdu Afsanon mein Khwateen ke Masail.

Supervisor : Dr. Mohd. Jafar Ahrari

Th 24226

*Abstract
(Not Verified)*

UNNISWIN SADI KE NISF AAKHIR AUR BISWIEN SADI KE AGAAZ KE SAATH SAATH HINDUSTANI KHAWATEEN KI ZINDAGI MEIN BEDARI KI EK NAI LAHER PAIDA HUI. JISKE ZERE ASAR MARDON KI JINSAI TAFREEQUE KE KHELAAF EHTEJAAJ KIYA GAYA.FANKARON AUR ADEEBON KI TAHREERON MEIN AURTON KHUD KI SHANAAKHT MEIN SARGARDAN TO NAZAR AARAH HAIN MAGAR UNKE DAAKHLI KARBO EHSASAT MEIN IZAFE TO HO GAYE HAIN.ZERE NAZAR MAQALE MEIN UNHI KASHMKASH KO UJAGAR KARNE KI KOSHISH KI GAI HAI.JISKE TAHET MAINE APNA MAUZO BISWIEN SADI KE NISF AAKHIR KE URDU AFSANON MEIN KHWATEEN KE MASAIL MUNTAKHAB KIYA HAI JO CHAAR ABWAB PAR MUSHTAMIL HAI. BAB AWAL. URDU AFSANE KA AHED BAHED IRTEQA.JISME AZADI SE QABL AUR BAAD KE AFSANON MEIN AURTON KE MASAIL KO PESH KIYA GAYA HAI. BAB DOME. URDU AFSANE PAR ASARI TEHRIKAT WA RUJHANAT KE ASRAAT.MEIN ROMANVI TAHRIK,TRAQQI PASAND TEHRİK AUR JADEEDIYAT KE AFSANO MEIN AURTON KE MASAIL KO ZERE BAHES LAYA GAYA HAI. BAB SOME.NUMAENDA AFSANA NEGARON KE YAHAN MASAIL NISWAN KI AQQASI MEIN ALI ABBAS HUSAINI HAYAT ULLAH ANSARI,BEDI AUR MANTO WAGAIRAH KE AFSANON MEIN AURTON KI JINSAI KASHMKASH AUR DEGAR MASAIL KO PESH KARNE KI KOSHISH KI GAI HAI. BAB CHAHARUM.KHWATEEN AFSANA NEGARON KE YAHAN NISWANI HISSIYAT KI BAAZGASHT MEIN ISMAT CHOGHTAI,AINI,AUR TRANNUM REYAZ WAGAIRAH KE AFSANO MEIN AURTON KE MASAIL KO PESH KARNE KI KOSHISH KI GAI HAI.

Contents

1. Urdu afane ka ahad ba-ahad irteqa 2. Urdu afsana par asari tehrikat-o-rujhanat ke asarat 3. Numaindah afsana nigaron ke yahan masail niswan ke akkas 4. Khawateen afsana nigaron ke yahan niswari naisiyat ke bazgasht.

20. PANKAJ KANT RAJAN

1980 ke Bad Novel mein Nisai Kirdar ek Tanqeedi Mutala: A Study of Female Characters in Urdu Novels After 1980.

Supervisor : Dr. Mazhar Ahmed

Th 24276

Contents

1. Urdu navel ka tehzihi samaji wa tarekhi pasmanzar 2. Urdu navelo me nisai kirdar (Aghaz se 1980 tak) 3. 1980 ke baad navel me nisai kirdar 4. 1980 ke baad

navelo me nisani kirdaro ki aehmiyat manuviyat – Ek tanqeedi mutala. Hasil Mutala. Kitabaiyat.

21. RIZWANA BEGUM
Urdu ke Sanvi wa Aala Darjat ki Darsi Kitabon mein Samaji, Tahzeebi wa Akhlaqi Aqdar ki Tarjuman: Ek Tajziyati Mutala.
Supervisor : Dr. Mohd. Jafar Ahrari
Th 24230

Abstract
(Not Verified)

Textbook is very important tool in teaching learning process of school education of any country, specially the textbooks of languages play a pivotal role in the personality development of young adults. That's why the researcher has selected to study the poems included in the Urdu textbooks of secondary and senior secondary classes of different states (Viz. Bihar, Uttar Pradesh, Maharashtra, Karnataka and Delhi (NCERT) in relation to social, cultural and moral values. Chapter first reveals the importance and objectives of curriculum in school system. Chapter second explains need and importance of poems in textbooks of secondary and Senior secondary classes. Chapter third deals with the nature of the subjects and topics of the poems in Urdu textbooks. Chapter four deals with the analytical study of the poems prescribed in selected Urdu text books in relation to social values. Chapter five deals with the analytical study of the poems prescribed in selected Urdu textbook in relation to cultural values. Chapter six deals with the analytical study of the poems prescribed in selected Urdu textbooks in relation to moral values. The study finds a good number of social, cultural and moral values more or less in all poems of secondary and senior secondary classes of different states selected for the study.

Contents

1. School nizam mein nisab ki ahmiyat aur buniadi maqasid 2. Sanvi aura ala sanvi darajat ki darsi kitabon mein hissa-e-nazm ki zururat aur ahmiyat 3. Sanvi aur aala Darajat ki Urdu ki darsi kitabon mein shamil nazmon ke mauzuat aur mazameen ki naueiat 4. Sanvi aur alaa sanvi darjat ki Urdu ki darsi kitabon mein shamil nazmon mein samaji aqdar ka tajziati mutala 5. Sanvi aura ala sanvi darjat ki Urdu ki darsi kitabon mein shamil nazmon mein tehzeebi aqdar ka tajziyati metalah 6. Sanvi aura ala sanvi darajat ki urdu ki darsi kitabon mein shamil mazmon mein akhlaqi aqdar ka tajziati mutala.

22. SHAHLA PARVEEN
Jadeed Urdu Ghazal ki Tanqeed: Eak Jayeza.
Supervisor : Dr. Mohd. Jafar Ahrari
Th 24231

Abstract
(Not Verified)

The critical relationship is essential between criticism and creation. Writer is the first critic of his critical work himself, who feels beauty and success by his critical sense and makes it wonderful. But there is big difference between critical sense and criticism. Critical sense is a name of criticism instead of feeling about it. While criticism is a discipline and conduct. It's only a sensible statement and criticism is fully based on the critical work. Criticism is also affected by these changes .Each generation and movement has its own critics Trend in Urdu literature of modernity begging after 1960.Like other aspect of urdu poetry Ghazal's style and tone of the verse also affected by this trend. There are the

prominent critics of modern Ghazal, Syed Ahtsham Husain, Kaleemuddin Ahmad, Asloob Ahmad Ansari, Shams Ur Rahman Farooqi, Gopi Chand Narang, Hamid Kashmiri, Whab Ashrafi, Shamim Hanfi, Fuzail Jafri, Atiqullah, Qazi Afzal Husain and Abul Kalam Qasmi. Shams Ur Rahman Farooqi one of the most prominent literary critic who had written on the literary activities as a representative of modern criticism. He focused on theoretical and practical, logical, inductive aspects of literary criticism. He highlighted important aspects of criticism. Hamid Kashmiri is also considered the great critic of the theory in addition to thesis classical literature, contemporary poetry and literature he also found deep meditateness and great critical sense. The critical need is the desire of the vow of modern Ghazal critics have criticized the judgment is a title." JADEED URDU GHAZAL KI TANQUEED: EAK JAYEZA". Thesis chapters are as follow. Chapter Division 1. An overview of criticize Urdu Shayeri 2. Criticism of Urdu Ghazal : Beginnings and Evolution 1. Classical Ghazal 2. Progressive Ghazal 3. Criticize of modern Ghazal in Urdu 4. The main criterion of modern Ghazal and their ideas

Contents

1. Urdu shairi ki tanqeed: Ek jaiza 2. Urdu ghazal ki tanqeed: Aghaz-o-irteqa 3. Urdu mein jaded ghazal tanqeed 4. Jadeed ghazal kea ham naqqad aur unke nazariat.

23. SHAMIM AKHTAR
Urdu Tanqeed aur Mohammad Hasan.
 Supervisor : Dr. Shahina Tabassum
Th 24291

*Abstract
 (Not Verified)*

“उर्दू तन्क्रीद और मोहम्मद हसन” मेरे तहक्रीकी मक़ाले का मौजू है। इस मक़ाले में प्रोफेसर मोहम्मद हसन की तन्क्रीद की मुखतलिफ़ जेहतों को ज़ेरे बहस लाया गया है और उर्दू तन्क्रीद की रिवायत में उन की ख़िदमात का जाइज़ा लेते हु, उनके तन्क्रीदी ख़साइस से बहस की गई है। पहला बाब: “उर्दू तन्क्रीद: एक तारुफ़” है। इस बाब में उर्दू तन्क्रीद की रिवायत का इजमाली जाइज़ा पेश किया गया है। इसमें अदबी तहरीकात व रुझानात को मरकज़ी हैसियत दी गई है और उन के बुनियादी तसव्वुरात को पेश करने के साथ नक्क़ादों की निशानदेही की गई है। दूसरा बाब: “तरक्की पसन्द अदबी तन्क्रीद: तारीखी पस मन्ज़र” है। इस बाब में तरक्की पसन्द अदबी तन्क्रीद के तारीखी पस मन्ज़र का जाइज़ा लिया गया है और उन अवामिल व मुहरिकात को मुखतसरन ज़ेरे क़लम लाया गया है जिनके सबब उर्दू में तन्क्रीद का तरक्की पसन्द नुक्ता- ए-नज़र सामने आया। तीसरा बाब: “मुहम्मद हसन के मुआसिर नक्क़ाद” है। यह बाब प्रोफेसर मोहम्मद हसन के मुआसरीन के तन्क्रीदी नज़रियात के जाइजे पर मबनी है जिस में आल अहमद सुरूर, मोहम्मद हसन असकरी, वारिस अलवी, क़मर रईस, वहाब अशरफी, अशरफी चन्द नारंग, शम्सुरहमान फ़ारूकी के तन्क्रीदी अफ़कार व नज़रियात का इजमाली मुताला पेश किया गया है।

Contents

1. Urdu tanqeed: Ek taruf 2. Taraki pasand adabi tanqeed: Tarikhi pasmanzar 3. Mohammad Hassan ke Muasir Naqad 4. Mohammad Hassan ke tanqeedi nigari. Mahasal aur Kitabiyat.

24. SUMIT KUMAR
Urdu ki Ehem Khawateen Fiction Nigaron ke Nisal Kirdar ek Tanqidi Mutalea (1947 se 1980).
 Supervisor : Dr. Sajid Hussain
Th 24227

Contents

1. Urdu mein fiction nigari ka aghaz-o-irteqa 2. Khawateen fiction nigaron per taraqqi pasandi aur jadidiyat ke asarat 3. Azadi ke bad fiction nigar khawateen ke yahan samaji masail-o-mauzuat 4. Azadi ke bad aham fiction nigar khawateen, kirdar, tarz usloob aur techni 151 – 104 5. Fiction nigar khawateen kea ham noval aur afsanon ke nisai kirdaron ka tanqeed.

25. ZAFAR ALAM

Abdul Aleem's Contribution to Progressive Movement.

Supervisor : Dr. Mohd. Naushad Alam

Th 24222

Abstract (Not Verified)

ABDUL ALEEM EK HAM JAHET SHAKHSIYAT KE MALIK THE WOH BAYEK WAQT ARBI ZABAN O ADAB KY MAHIR AUR SIYASI WA SAHAFTI BASIRAT KE SATH TAREEKHI HAQAYEQUE PAR BHI QUDRAT RAKHTE THE. UNHON NE APNI TAHREER WA TAQREER WA AMAL SE FIKRO NAZAR KI UN AQDAR KO BAAME URROJ TAK PAHONCHYA . UNHON NE ROSHAN KHAYALI IZHAR KHAYL KI AZADI AUR INSAN DOSTI JAISE NEKAT KO HAMESHA TARJEH DI. MAI NE APNE MAQALE MAIN ABDUL ALEEM K TAMAAM PAHLUON KO UJAGAR KARNE KI HATAL IMKAN KOSHISH KI HAI. BAB AUWAL MAIN ABDUL ALEEM KI PAIDAESH, KHANDAN, ABAYE WATAN, TALEEM, ALA TALEEM, AUR MAHOL KA BAGAUR JAYEZAH LIYA GAYA HAI AUR UNKI SHAKHSIYAT KE TAMAM KHADO KHAL KO WAZEH KARNE KI KOSHISH KI GAI HAI. BAB DOM KE HISSA ALAIF MAIN TRAQQI PASNAD TAHRIK KE MARIZ WAJOOD MAIN LANE WALE AUR ISSE WABASTA MUSANNEFEN KI JADO JHAED KA TAFSILI TAUR SE JAYEZAH LAINE KI KOSHIS KI GAI HAI. HISSA B ABDUL ALEEM BA HIASIAT TRAQQI PASAND RAHNUMA MAIN ABDUL ALEEM KE KALIDI ROLE KO UJAGAR KARNE KI KOSHISH KI GAI HAI. BAB SOME ABDUL ALLEM KI SIYASI WA SAHAFTI KHIDMAT MAIN UNKI SEYASI AUR SAHAFTI KHIDMT PAR ROSHNI DALI GAI HAI. BAB CHARUM MAIN ABDUL ALEEM KI TANQEEED KAWAISHON KO UJAGAR KARNE KI KOSHIS KI GAI HAI. BABA PANJUM ABDUL ALEEM BA HIASIAT MASHRIQI ULOOM SHANASH MAIN. ISLAM SHANASI, ARBI ADAB KI BAAZIYAFT, AUR TAREEKH SHANASI KE TAHET UNKI KAWASHON KO UJARGAR KARNE KI HATTAL MAQDOOR KOSHIS KI GAI HAI. MAJMUYE TAUR PAR YE KAHA JAYE TO MOBALGA NA HOGA AGR ABDUL ALEEM JAISA NAZRIYA SAAZ DANISWAR TAHRIK O NA MILTA TO YE TAHRIK ITNE ABO TAB K SATH NA FAL FOOL PATI JAB JAB TRAQQI PASAND TAHREEK KI TAREEKH RAQAM KI JAYEGI ABDUL ALEEM KA NAAM SUNAHRE HARFON MAIN LIKHA JAYEGA.

Contents

1. Hayat-o-shakhsiyat 2. Taraqqi pasand tehreek aur Abdul Aleem 3. Abdul Aleem ki syasi-o-sahafati khidmat 4. Abdul Aleem ki tanqeed nigari 5. Abdul Aleem ba-haisiyat mashriqi uloom shanas.